

Sygn. akt VU 6185/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku G. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania G. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 8 sierpnia 2014 r. sygn.(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 6185/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy G. M. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył okresu od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) w D., ponieważ wykaz prac w szczególnych warunkach odnosi się do ubezpieczonych będących pracownikami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę, natomiast wnioskodawca w tym okresie nie był pracownikiem, lecz członkiem tej spółdzielni.

W odwołaniu z dnia 4 września 2014 roku wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości przez przyznanie mu prawa do emerytury. Podał, iż w okresie od dnia 23.10.1979 roku do 30.06.1985 roku pracował w warunkach szczególnych w (...) w B.. W okresie od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) w D. pracował jako operator spycharki. Wnioskodawca przyznał, że został co prawda przyjęty w poczet członków spółdzielni, ale nie wnosił wkładu pieniężnego ani rzeczowego w postaci ziemi. Nie otrzymywał premii z zysku. Praca członka w (...) zawsze nasuwała trudności w zakwalifikowaniu jej charakteru, a wątpliwości nie mogą być interpretowane na niekorzyść wnioskodawcy. Wnioskodawca podał, że wraz z nim z pracy w Spółdzielni odeszli też inni członkowie i przynajmniej jeden otrzymał prawo do emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania powielając argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie wnioskodawca popierał odwołanie i twierdził, że nie był członkiem Spółdzielni.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. M., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 20 czerwca 2014 roku, wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4, k. 27 akta emerytalne ZUS)

G. M. na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 25 lat, 7 miesięcy i 27 dni, w tym staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 7 lat, 6 miesięcy, 19 dni.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia:

- od dnia 17 marca 1977 roku do dnia 1 lipca 1977 roku w Gospodarstwie (...) w B.;
- od dnia 8 lipca 1977 roku do dnia 31 stycznia 1979 roku w Przedsiębiorstwie (...) w G. – O.;
- od dnia 23 października 1979 roku do dnia 30 czerwca 1985 roku w (...) B. w B..

Organ rentowy nie zaliczył do prac w warunkach szczególnych okresu od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) w D., ponieważ wykaz prac w szczególnych warunkach odnosi się do ubezpieczonych będących pracownikami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę, natomiast wnioskodawca w tym okresie nie był pracownikiem lecz członkiem tej spółdzielni.

(dowód: decyzja k.29 akta emerytalne ZUS; odpowiedź na odwołanie k. 7-8)

W okresie **od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998** roku G. M. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w D. na stanowisku operator spycharki.

Wnioskodawca **od dnia 21 marca 1986 roku** do końca zatrudnienia był jednocześnie członkiem (...) w D..

Wnioskodawca z tytułu członkostwa w spółdzielni uzyskiwał wynagrodzenie ustalane według dniówek obrachunkowych jako spółdzielca. W skład wynagrodzenia wnioskodawcy jako spółdzielcy wchodziła również wartość produkcji towarowej żywności z działki przyzagrodowej zaliczanej do przychodu członka spółdzielni.

Jako członek spółdzielni (...) ubiegał się o przydział mieszkania zajmowanego przez jego rodzinę, a będącego własnością spółdzielni.

W dniu 26 sierpnia 1990 roku G. M. złożył podanie jako członek spółdzielni o przyznanie mu działki (...) arowej przysługującej członkom spółdzielni. Jako uzasadnienie podania podał, że jest członkiem spółdzielni od 5 lat i do tej pory nie otrzymał działki.

(dowód: świadectwo pracy k. 5; ksero legitymacji ubezpieczeniowej k. 41 akta kapitałowe; zaświadczenie w zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 33-34 akt kapitałowych; karty pracy i płacy k. 20-24 akt emerytalnych ZUS; uprawnienia operatora spycharki k. 90 akt osobowych; odpis prawa jazdy k. 89 akt osobowych; podania k. 87, k.88,k.82 akt osobowych)

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna zajmowała się pracami rolniczymi oraz wykonywaniem usług budowlanych i transportowych na rzecz innych podmiotów.

Wnioskodawca w spółdzielni tej pracował jako operator spycharki. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Innych prac nie wykonywał. O zakresie jego zadań decydował kierownik.

(dowód; zeznania świadka W. Ł. protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2015 roku nagranie od minuty 00.03.33 do minuty 00.09.10; zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2015 roku nagranie od minuty 00.11.49 do minuty 00.20.31)

Wnioskodawcy zostało wystawione w dniu 3 lipca 2000 roku świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazano, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 30 czerwca 2000 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy pojazdów gaśnicowych (operator spycharki) wymienionym w wykazie A, dział VIII, poz. 3 stanowiącym załącznik nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 8 akt emerytalnych ZUS)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwolanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, w chwili orzekania miał ukończone 60 lat i nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Organ rentowy zakwestionował bowiem możliwość zaliczenia wnioskodawcy do szczególnego stażu pracy okresu zatrudnienia w (...) w D. od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku na zasadach członkostwa w tej Spółdzielni.

Pozostawanie przez wnioskodawcę w stosunku członkostwa z (...) w D. w spornym należało uznać za niewątpliwe.

Sąd poczynił w tym zakresie ustalenia faktyczne w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach ZUS, w tym zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach wystawione przez likwidatora Spółdzielni i główną księgową w dniu 15 kwietnia 2001 roku (k. 32-33 akt kapitałowych). Wynika z niego, iż wnioskodawca był członkiem spółdzielni. W szczególności jednakże z dokumentów zawartych w aktach osobowych jednoznacznie wynikało, iż przynajmniej od dnia 21 marca 1986 roku wnioskodawca został przyjęty w poczet członków spółdzielni. Świadczą o tym karty płac, które w sposób szczegółowy wskazują na sposób określenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy jako członka spółdzielni. Wynagrodzenie wnioskodawcy bowiem było ustalane, jak wynagrodzenie każdego członka spółdzielni produkcyjnej, w oparciu o dniówki obrachunkowe oraz w oparciu o wartość produkcji towarowej żywca z działki przyzagrodowej zaliczanej do dochodu członka. W takiej też postaci i wysokości wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie i wynagrodzenie w takiej wysokości zgłaszał do obliczenia wysokości kapitału początkowego czy wysokości renty. W aktach osobowych znajdują się również podania wnioskodawcy pisane przez niego osobiście, w których domaga się przydziału mieszkania czy działki jako członek spółdzielni. W podaniu z dnia 26 sierpnia 1990 roku podaje przy tym, iż jest członkiem spółdzielni od 5 lat. Materiał dowodowy jest spójny i jednoznaczny. Wnioskodawca przynajmniej od dnia 21 marca 1986 roku był członkiem Spółdzielni.

Zeznania wnioskodawcy złożone na rozprawie w dniu 11 lutego 2015 roku, w których kwestionował okoliczność, iż w spornym okresie był członkiem spółdzielni, należało uznać zatem za całkowicie niewiarygodne i odosobnione.

Należy w tym miejscu z całą mocą podkreślić, iż twierdzenia te zgłosił wnioskodawca dopiero pod szczegółowej odpowiedzi ZUS na odwołanie. W odwołaniu bowiem wnioskodawca nie tylko nie kwestionował tej okoliczności, ale przyznał, że został przyjęty w poczet członków spółdzielni. Podnosił natomiast, że praca członka w (...) zawsze nasuwała trudności w zakwalifikowaniu jej charakteru, a wątpliwości nie mogą być interpretowane na niekorzyść wnioskodawcy. Wnioskodawca podał również, że wraz z nim z pracy w Spółdzielni odeszli też inni członkowie i przynajmniej jeden otrzymał prawo do emerytury i jedynie takie argumenty podnosił za uznaniem okresu członkostwa w Spółdzielni do okresu pracy w warunkach szczególnych. Zmiana stanowiska nie została również poparta żadnymi dowodami przeciwnymi do dowodów zebranych w sprawie w postaci dokumentów. Na rozprawie do tych dokumentów, które znajdowały się w aktach ZUS wnioskodawca faktycznie nie odniósł się w sposób logiczny czy wiarygodny. Również zgłoszony świadek zeznawał na okoliczność zakresu wykonywanych czynności przez wnioskodawcę, natomiast faktycznie nie miał szczegółowej wiedzy na temat podstawy prawnej zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni. Z tych względów zeznania świadka czy zeznania wnioskodawcy w żaden sposób nie podważyły dowodów z dokumentów.

Należy w tym miejscu podnieść, iż prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi być w sposób jednoznaczny i stanowczy udowodnione. Skoro bowiem prawo do wcześniejszej emerytury jest przywilejem, osoba, która chce skorzystać z tego prawa, musi udowodnić w sposób szczegółowy i nie budzący żadnych wątpliwości, że przysługuje jej to prawo, gdyż spełniła wszystkie przewidziane prawem warunki. Dowodzeniu w takim przypadku służą przede wszystkim dokumenty, jako dowody obiektywne. Dlatego w tej kategorii spraw, jak wynika z utrwalonego stanowiska orzecniczego Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych w wyrokach zapadających w całej Polsce, same zeznania świadków, gdy nie znajdują żadnego potwierdzenia w dokumentach pracowniczych są niewystarczające do przyjęcia pracy w warunkach szczególnych. (tak por. wyroki SA w Szczecinie z dnia 20.09.2012 roku, IIIA Ua, LEX; w Białymstoku z dnia 22.05.2013, IIIAUa 952/12, LEX; w Białymstoku z dnia 22 maja 2014 roku, IIIAUa 1344/13, LEX). Za pomocą zatem wyłącznie zeznań świadków, które nie znajdują żadnego potwierdzenia w żadnym z dokumentów, nie można skutecznie podważyć prawdziwości tych dokumentów. Zeznania świadków co do zasady bowiem pozwalają wyjaśnić nieścisłości czy niejasności znajdujące się w dokumentach lub wyjaśnić wzajemne sprzeczności między poszczególnymi dokumentami. Powołany wyżej przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia ma znaczenie zatem instrukcyjne w tym sensie, że wskazuje na potrzebę zwrócenia uwagi na wiarygodność dowodów, wśród których w pierwszej kolejności należy dokonywać ustaleń w oparciu o miarodajną dokumentację. Oznacza to, że dopiero w razie braku takiej możliwości należy skorzystać z dowodu z przesłuchania świadków. Innymi słowy choć w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów, nie obowiązują ograniczenia

dowodowe zawarte w przepisach ww. rozporządzenia, to zauważyć należy, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. (tak por. wyroki SA w Szczecinie z dnia 20.09.2012 roku, IIIAua, LEX; w Białymstoku z dnia 22.05.2013, IIIAUa 952/12, LEX; w Białymstoku z dnia 22 maja 2014 roku, IIIAUa 1344/13, LEX; w Krakowie z dnia 4 czerwca 2014 roku, IIIAUa 2284/13, LEX).

Wobec powyższego należy uznać, iż zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne. (tak też wyrok SA w Lublinie z dnia 8 sierpnia 2014 roku, IIIAUa 466/14, LEX; w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2013 roku, IIIAUa 1267/12, LEX).

W sytuacji zatem gdy wnioskodawca kwestionował okoliczność, że był w spornym okresie członkiem spółdzielni winien udowodnić swoje twierdzenia. Wnioskodawca, jak wyżej wskazano nie podważył żadnym dowodem dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych czy aktach ZUS.

W tym stanie rzeczy należało uznać, iż w okresie od dnia 21 marca 1986 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca był spółdzielcą w (...) w D.. Wykonywanie przez wnioskodawcę prac – operatora spycharki nie było sporne.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za **pracowników** zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) akt ten stosuje się do **pracowników** wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". W myśl § 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracowniczym.

Stosownie do art. 2 k.p. **pracownikiem** jest osoba zatrudniona na podstawie umowę o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. A contrario osoba zatrudniona na innej podstawie prawnej niż wskazana w § 2 k.p. nie jest pracownikiem. A zatem nie jest pracownikiem osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej oraz umowy o pracę nakładczą.

Pracownikami nie są natomiast członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

Takie stanowisko w tej kwestii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2005 roku, II UK 136/04, stwierdzając, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach obejmują pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni, powołując się na podobny pogląd wyrażony przez Naczelną Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 20 marca 2003r. (publ. Prawo Pracy 2003, nr 9).

Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 czerwca 2004r., P 17/03, OTK ZU 2004 nr 6a, poz. 57 (Dz. U. Nr 144, poz. 1530) nie zakwestionował ograniczenia prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na wykonywanie zatrudnienia tylko w charakterze pracownika.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 407/13 w wyroku z dnia 10 stycznia 2014 roku podzielił tą argumentację stwierdzając, że wnioski wypływające z wykładni logiczno – językowej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz przepisów rozporządzenia z 7 lutego 1983r. (w przepisach tych mowa tylko o pracowniku), z wykładni systemowej, z wykładni historycznej (w świetle unormowań obowiązujących przed reformą ubezpieczeń społecznych w 1998 roku prawo do wcześniejszej emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach dotyczyło jedynie pracowników), a także celowościowej (zamiarem ustawodawcy reformującego ubezpieczenia społeczne nie było modyfikowanie reguł dotyczących przyznawania tego prawa), zmuszają do przyjęcia tezy, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje **jedynie pracownikom** zatrudnionym w szczególnych warunkach.

Zróżnicowanie uprawnień podmiotów w zależności od tego, czy praca wykonywana jest w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter podstawowy i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy, które jakościowo odróżniają go od innych stosunków prawnych, w ramach których świadczona jest praca. Wskazać także należy, że wynikające z unormowań art. 32 ustawy o emeryturach i rentach zróżnicowanie uprawnień ubezpieczonych stanowi konsekwencje wcześniej istniejących różnic między pracowniczym i pozapracowniczym ubezpieczeniem społecznym, które wyrażały się przede wszystkim w szczególnym ukształtowaniu wysokości i zasad opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w zależności od tego, czy ubezpieczony wykonywał pracę jako pracownik, czy też jako inna osoba zatrudniona.

Zatrudnienie wynikające ze stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie odpowiada warunkom opisanym w art. 22 §2 k.p., bowiem z jego istoty wynikają prawa i obowiązki niewystępujące w stosunku pracy, a wynikające z art. 18 ustawy z 1982r. - Prawo spółdzielcze, np.: prawo do uczestnictwa w wlanym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej, do wybierania i bycia wybieranym do organów spółdzielni, do udziału w nadwyżce bilansowej, do świadczeń spółdzielni w zakresie jej statutowej działalności oraz prawo do zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni, obowiązek wniesienia wkładu. Z powyższych względów okres taki nie może zostać zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2012 roku, IUK 383/1 1, Lex nr 1215134; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.02.2013 roku, III AUa 1360/12, Lex nr 1289747; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 1.02.2012 roku, III AUa 1547/11, LEX nr 1115422, wyrok Sądu Najwyższego z 8.12.2009 roku, I UK 186/09, OSNP 2011/13-14/189, wyrok Sądu Najwyższego z 21.10.2009 roku, I UK 115/09, LEX nr 558571, wyrok Sądu Najwyższego z 25.01.2005 roku I UK 142/04, OSNP, 2005/17/272, wyrok Sądu Najwyższego z 18.01.2005 roku, II UK 136/04, LEX nr 602703).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 roku (I UK 142/04, OSNP 2005/17/272), podkreślono znaczące różnice pomiędzy pracą w ramach stosunku pracy a pracą w ramach członkostwa w spółdzielni. Sąd Najwyższy zaznaczył, że nie chodzi tyle o różnice niejako „fizyczne” (w rozumieniu rodzaju, ilości, sposobu wykonywania pracy), ale formalnoprawne, a ten punkt widzenia jest rozstrzygający. Zachodzi bowiem zasadnicza różnica między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy, a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. W tym drugim wypadku prawo i obowiązek świadczenia pracy wynika ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z którym wiąże się między innymi prawo udziału w jej zarządzaniu poprzez jej organy i inne rozwiązania instytucjonalne właściwe ruchowi spółdzielczemu, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. W wyroku z dnia 8 grudnia 2009 roku (I UK 186/09 OSNP 2011/13-14/189) Sąd Najwyższy po raz kolejny wyraził pogląd, że w przypadku nawiązania z pracownikiem spółdzielni produkcyjnej stosunku członkostwa dochodzi do dorozumianego rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron. Członek tej spółdzielni nie może pozostawać z nią w pracowniczym stosunku zatrudnienia. W rezultacie okres

wykonywania pracy w charakterze członka nie może zostać zaliczony do stażu pracowniczego, od którego zależy nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób od praw i obowiązków pracownicznych. Aktem regulującym wykonywanie pracy przez członków spółdzielni była w spornym okresie ustawa z dnia 16 września 1982r. - Prawo spółdzielcze (tekst jednolity - Dz.U. z 2003r. Nr 188, poz. 1848 z zm.), która obowiązuje od 1 stycznia 1983r. Przepis art. 155 § 1 prawa spółdzielczego stanowi, że zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Możliwe jest także zatrudnienie osób niebędących członkami spółdzielni na mocy art. 157 ustawy, zgodnie z którym spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Z przepisów tych wynika dostatecznie, że członkowie spółdzielni produkcyjnej mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Tak więc członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę. Choć zatem niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka spółdzielni mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to w sensie formalnoprawnym występują tu zasadnicze różnice i to one mają znaczenie. Nie jest natomiast tu tak istotne, że sama praca była świadczona w sposób podobny do pracy zwykłych pracowników.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca w spornym okresie był członkiem (...), korzystał z praw członków spółdzielni, a przynajmniej domagał się określonych i wynikających z tego członkostwa przywilejów. Był również wynagradzany wg zasad wynagradzania członków i domowników rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Świadczył zatem swą pracę w związku i z powodu członkostwa w Spółdzielni. Wszystkie powyższe okoliczności świadczą zatem o tym, że w tym właśnie reżimie wykonywał swą pracę. Natomiast brak jest podstaw do twierdzenia, że pomimo, iż był członkiem spółdzielni, w rzeczywistości był zatrudniony w ramach stosunku pracy, bo to na mocy obowiązujących w spornym okresie przepisów spółdzielczych było wyłączone.

Biorąc zatem pod uwagę, że wnioskodawca w okresie od dnia 21 marca 1986 roku do dnia 30 czerwca 2000 roku pracował jako członek (...) w D., a zatem nie wykonywał pracy jako pracownik w rozumieniu art. 2 k.p., okresu tego (do dnia 31 grudnia 1998 roku) nie można zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach.

Określenie warunków w jakich ta praca była świadczona przez wnioskodawcę jest bez znaczenia, gdyż z uwagi na świadczenie jej poza pracowniczym stosunkiem pracy jej wykonywanie nie może być uznane za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Uznanie zatem wyłącznie okresu od dnia 1 lipca 1985 roku do dnia 20 marca 1986 roku do prac w warunkach szczególnych nie pozwoli łącznie z okresem uznanym przez organ rentowy na przyznanie prawa do emerytury.

Poza sporem natomiast pozostawało uznanie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w B. przez organ rentowy jako pracy w warunkach szczególnych. Z tych względów sąd oddalił wniosek dowodowy wnioskodawcy o przesłuchanie wskazanych w odwołaniu świadków na te okoliczności.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by pracował w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.